

THE COMPANION

Słuchacz Emocji

„Słucham, aby połączyć się z emocjonalną prawdą muzyki.”

POZIOM 3 Z 3

Mistrzostwo

Najdalsze krańce ekspresji emocjonalnej w muzyce — bezsłowny żal, ekstatyczne oddanie i emocje całkowicie wymykające się językowi. 14 utworów kalibrujących.

14 utworów · edycja polska · zweryfikowano w lipcu 2026

Mapa Twojej Percepcji

Archetypy SoundDNA nie są typami osobowości. Opisują cztery odmienne tryby przetwarzania dźwięku — sposoby, w jakie uwaga i mózg filtrują tę samą muzykę, uwypuklając różne jej warstwy. To, co dla jednego słuchacza jest „hałasem”, dla innego jest „energią”, a dla jeszcze innego „strukturą”. Nikt się nie myli — każdy słyszy swoją warstwę prawdy. Ten dokument to Twój przewodnik po jednym z nich: **The Companion**, słuchacz emocji.

„Słucham, aby połączyć się z emocjonalną prawdą muzyki.”

CHARAKTERYSTYKA

Companion szuka intymnej więzi z wykonawcą. Koncentruje się na naturalnej barwie, autentyczności ludzkiego głosu i emocjonalnym komunikacie. Zamiast technicznej sterylności wybiera organiczność, ciepło i nastrój.

NASZA HIPOTEZA

Pasmo średnich tonów to częstotliwości ludzkiej mowy — kanał, którym od urodzenia czytamy emocje innych. Stawiamy hipotezę, że Companioni słuchają muzyki tym samym „społecznym uchem”, którym słuchają ludzi: priorytetem jest głos, jego barwa i prawda emocjonalna.

NA RYNKU

W projektowaniu sprzętu istnieje cały nurt myślenia skupiony właśnie na tym profilu — stawiający muzykalność i emocjonalną prawdę ponad surowe parametry. Na forach Companion broni „muzykalności” przed „bezdusznymi wykresami”.

PREFERENCJE

Nasycona średnica, gładka prezentacja, naturalne ciepło. System ma brzmieć ludzko: piękno wokali i rezonans emocjonalny ponad chirurgiczną precyzją.

JAK KORZYSTAĆ Z TEGO DOKUMENTU

- 1 Poznaj najpierw swój profil.** Ta biblioteka czyta się zupełnie inaczej, gdy wiesz, którym żywiołem słuchasz — zrób bezpłatny test na soundDNA.org, zanim zaczniesz.
- 2 Wybierz kalibrator.** Każdy utwór poniżej opisany jest tak samo: czego w nim słuchać, jak wykonać konkretny mini-test i co wynik mówi o Tobie.
- 3 Słuchaj z zadaniem.** Odsłuch z konkretnym pytaniem uczy więcej niż sto biernych odsłuchów. To trening — efekty przychodzą szybko i zostają.

O TYM POZIOMIE — MISTRZOSTWO

Te czternaście utworów sięga po najdalsze krańce ekspresji emocjonalnej w muzyce — bezsłowny żal, ekstatyczne oddanie i emocje całkowicie wymykające się językowi, zamykając pełną, 50-utworową bibliotekę kalibratorów Companion.

14 utworów, które są narzędziami

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ — co w tym nagraniu jest wyjątkowe percepcyjnie i gdzie tego szukać. **TWÓJ TEST** — jedno konkretne zadanie odsłuchowe. **CO TO TESTUJE** — co wynik mówi o Twoim uchu, Twojej reakcji emocjonalnej i o Twoim żywiolu.

01

Dark Was the Night, Cold Was the Ground

Blind Willie Johnson

BLUES GOSPEL (BEZSŁOWNY) · STUDIO · 1928

Wybrany na Złotą Płytę Voyager w 1977 roku — ten sam zaszczyt, co Chakrulo z Poziomu 2, utwór #36.

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ Johnson nigdy nie śpiewa prawdziwych słów — tylko nucenie, jęki i bezsłowne wokalizacje nad gitarą slide — a mimo to ładunek emocjonalny jest jednoznaczny i przytłaczający, żal tak całkowity, że sam język zdaje się zawieść.

TWÓJ TEST Spróbuj opisać, jaką emocję to niesie, nie używając żadnego słowa sugerującego konkretną treść (bez „jest smutny z powodu X”). Czy sam czysty ton wokalny może nieść kompletne oświadczenie emocjonalne?

CO TO TESTUJE Najbardziej fundamentalny możliwy test w tej bibliotece: czy emocja w muzyce w ogóle wymaga języka, czy ludzki głos, pozbawiony słów całkowicie, jest już kompletnym instrumentem emocjonalnym.

POSŁUCHAJ

open.spotify.com/track/2P9nh9pTK96dE0b6NBbTSs

02

Kindertotenlieder: No. 1, "Nun will die Sonn' so hell aufgeh'n"

Gustav Mahler, performed by Janet Baker, Hallé, Sir John Barbirolli

PIEŚŃ ARTYSTYCZNA (NIEMIECKI LIED) · STUDIO · SKOMPONOWANO 1904, TO NAGRANIE 1999 (KLASYCZNEGO WYKONANIA)

„Pieśni o śmierci dzieci” — napisane przez Mahlera przed śmiercią jego własnej córki, niesamowity zbieg okoliczności, który niepokoi słuchaczy do dziś.

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ Tekst opisuje wschodzące słońce, „jakby nic strasznego nie wydarzyło się tej nocy” — żal wyrażony nie przez udręczony wybuch, lecz przez grozę obojętnego, wciąż toczącego się świata, na tle melodii niemal nieznośnie łagodnej.

TWÓJ TEST Spróbuj zauważyć, że linia wokalna nigdy nie wznosi się do dramatycznego szczytu. Co to znaczy, że najbardziej druzgocący żal w tym utworze wyrażony jest przez spokój, nie kryzys?

CO TO TESTUJE Percepcję żalu wyrażonego przez obojętność świata, nie przez wybuch samego żałobnika — subtelniejszą i można argumentować, że bardziej druzgocącą technikę niż bezpośredni lament.

POSŁUCHAJ

open.spotify.com/track/0fyfTBKq8NebHT67Ytfl6H

03

Symphony No. 3 "Symphony of Sorrowful Songs": II. Lento e largo

Henryk Górecki

SYMFONIA KLASYCZNA (Z SOPRANEM) · STUDIO · SKOMPONOWANO 1976, TO NAGRANIE 2001 (KLASYCZNEGO WYKONANIA)

Ta część opiera się na tekście napisanym przez osiemnastoletnią dziewczynę na ścianie celi więziennej gestapo podczas II wojny światowej, zaadresowanym do jej matki.

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ Głos sopranu, ledwie słyszalny nad wolną, rozległą fakturą orkiestrową, śpiewa słowa pocieszenia przeznaczone dla matki — głos jednej, konkretnej, historycznie realnej młodej kobiety, wzmocniony i uniwersalizowany przez ogromną skalę orkiestrową wokół niego.

TWÓJ TEST Spróbuj utrzymać w głowie oba fakty naraz: to są rzeczywiste, historyczne ostatnie słowa jednej konkretnej osoby, a jednocześnie utwór mający reprezentować zbiorowy, uniwersalny żal. Czy oba mogą być prawdziwe jednocześnie?

CO TO TESTUJE Percepcję tego, jak utwór muzyczny może czcić konkretną, indywidualną tragedię, jednocześnie funkcjonując jako naczynie dla dużo większej, zbiorowej żałoby — to, co jednostkowe, i to, co uniwersalne, trzymane razem.

POSŁUCHAJ

open.spotify.com/track/3hKsZdmD38EeSRZyomIqDQ

04 Alabama

John Coltrane

JAZZ (MODALNY, PROTEST) · NA ŻYWO · 1963

Napisany w odpowiedzi na zamach bombowy z 1963 roku na kościół baptystów przy 16th Street w Birmingham w Alabamie, w którym zginęły cztery czarnoskóre dziewczynki.

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ Melodia saksofonu Coltrane'a jest podobno wzorowana na kadencji mowy pogrzebowej Martina Luthera Kinga Jr. dla ofiar — utwór przechodzi od wolnego, żałobnego otwarcia do bardziej wzburzonej, nierozstrzygniętej sekcji środkowej, nigdy nie dochodząc do wygodnego rozwiązania.

TWÓJ TEST Spróbuj zauważyć, że utwór nie kończy się ani triumfem, ani całkowitą rozpaczą — kończy się gdzieś nierozstrzygnięty. Co ten brak rozwiązania komunikuje, czego nie mogłoby jasne zakończenie (szczęśliwe czy smutne)?

CO TO TESTUJE Percepcję muzyki, która celowo odmawia katharsis — rozpoznanie, że pewien żal, zwłaszcza żal związany z trwającą niesprawiedliwością, jest uczciwie reprezentowany przez utwór, który się nie „rozwiązuje”, bo sytuacja, na którą odpowiada, też się nie rozwiązała.

POSŁUCHAJ

open.spotify.com/track/6CgcaSR5boxy1n7hKAgPxC

05 Allah Hoo Allah Hoo

Nusrat Fateh Ali Khan

QAWWALI (SUFICKIE UTWORY DEWOCYJNE) · KOMPILACJA STUDYJNO-KONCERTOWA · WYDANIE 2001

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ Przez rozbudowany czas trwania głos Khana i zespół qawwali narastają intensywnością przez powtarzanie imienia Boga, dążąc do stanu duchowej ekstazy (wadžd) zarówno u wykonawców, jak i słuchaczy — zupełnie inny rejestr dewocyjny niż spokojna cześć Ravi Shankara na Poziomie 1.

TWÓJ TEST Porównaj to bezpośrednio z „Vandanaa Trayee” (Poziom 1, utwór #14). Oba są dewocyjne, ale jeden jest spokojny, a drugi narasta ku ekstatycznej intensywności — spróbuj nazwać, co konkretnie odróżnia pełny czci spokój od ekstatycznego oddania.

CO TO TESTUJE Odróżnianie dwóch zupełnie różnych trybów emocji duchowo-dewocyjnej — nić przewodnią od otwierającej czci tej biblioteki do ekstazy tego zamykającego poziomu.

POSŁUCHAJ

open.spotify.com/track/5x90KgLgS3SgFDBWU9IrEb

06 Spiegel im Spiegel

Arvo Pärt

MINIMALIZM (MUZYKA WSPÓŁCZESNA) · STUDIO · SKOMPONOWANO 1978, TO NAGRANIE 2010

Tytuł oznacza „lustro w lustrze” — obraz nieskończonego odbicia.

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ Prosty, powtarzający się wzór fortepianu i wolna, stopniowa melodia skrzypiec (lub wiolonczeli) tworzą poczucie idealnego, nieśpiesznego bezruchu — w utworze niemal nie ma napięcia harmonicznego, stan emocjonalny bliższy spokojowi niż jakiegokolwiek bardziej dramatycznemu uczuciu.

TWÓJ TEST Spróbuj zauważyć, jak nietypowe jest, w obrębie całej tej biblioteki, natrafienie na utwór z naprawdę zerowym napięciem czy konfliktem. Czy sam brak dramatu staje się swego rodzaju oświadczeniem emocjonalnym?

CO TO TESTUJE Rozpoznanie bezruchu i spokoju jako uprawnionej, odrębnej treści emocjonalnej — nie tylko „braku” innych uczuć, lecz stanu wartego percepcji samego w sobie.

POSŁUCHAJ

open.spotify.com/track/7zHd9LxIZB8WKosSWN9Umj

07 Dolmen Music

Meredith Monk

WSPÓŁCZESNA MUZYKA WOKALNA (TECHNIKA ROZSZERZONA) · STUDIO · 1981

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ Sześć głosów używa rozszerzonych technik wokalnych — bez konwencjonalnego tekstu, bez znanego języka — poruszając się między tym, co recenzenci opisali jako „smutne aż do posępności” i „radosne aż do histerii”, czasem w obrębie tego samego utworu.

TWÓJ TEST Spróbuj śledzić emocjonalne przesunięcia w utworze bez żadnej treści słownej, która mogłaby Cię prowadzić. Ile odrębnych stanów emocjonalnych potrafisz zidentyfikować wyłącznie za pomocą głosu?

CO TO TESTUJE Drugi, bardziej ekstremalny test bezsłownej komunikacji emocjonalnej (po Blind Willie Johnsonie, utwór #37) — tym razem wykorzystujący wytrenowaną, wirtuozerską technikę wokálną zamiast ludowego jęku, by sprawdzić, czy wyrafinowanie zmienia bezpośredniość, z jaką dociera emocja.

POSŁUCHAJ

open.spotify.com/track/1elmqrmi5gRk1zZJcg6Z4R

Gloomy Sunday

Diamanda Galás

AWANGARDOWY WOKAL (WYWODZĄCY SIĘ Z BLUESA) · STUDIO · 1992

Cover słynnej „Węgierskiej Piosenki Samobójców”, najbardziej znanej dzięki wykonaniu Billie Holiday — nawiązujący do „Strange Fruit” z Poziomu 1, utwór #8 — nagrany na albumie poświęconym osobom żyjącym z HIV/AIDS.

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ Galás używa swojego ekstremalnego, czterooktawowego zakresu wokalnego, by przepchnąć elegancki standard popowy z lat 30. w coś bliższego krzykowi — ten sam utwór, który Billie Holiday zaśpiewała z powściągliwością (Poziom 1), tutaj śpiewany jest z maksymalną, nieopanowaną intensywnością.

TWÓJ TEST Jeśli możesz, porównaj to bezpośrednio z „Strange Fruit” Billie Holiday (Poziom 1, utwór #8) — obie artystki zmierzyły się z druzgocącym tematem i wybrały przeciwstawne techniki (powściągliwość kontra intensywność). Który wybór wydaje Ci się bardziej poruszający i dlaczego?

CO TO TESTUJE Bezpośrednie, jawne porównanie dwóch przeciwstawnych technik emocjonalnych, które ta biblioteka eksplorowała przez cały czas — powściągliwość kontra maksymalna ekspresja — zestawione obok siebie do ostatecznej oceny.

POSŁUCHAJ

open.spotify.com/track/22qG9H8ztmByj37BK5C3Yt

09

String Quartet No. 8 in C Minor, Op. 110: I. Largo**Dmitri Shostakovich, performed by the Borodin Quartet**KLASYCZNA MUZYKA KAMERALNA · STUDIO · SKOMPONOWANO 1960, TO NAGRANIE
KLASYCZNEGO WYKONANIA

Oficjalnie dedykowany „ofiaram faszyzmu i wojny”; prywatnie rozumiany przez bliskich Szostakowiczowi jako dotyczący jego własnego prześladowania i niemal samobójczej rozpacz pod rządami Stalina.

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ Szostakowicz wielokrotnie cytuje własny muzyczny monogram — nuty D-Es-C-H, literujące jego inicjały w niemieckiej notacji muzycznej — przez cały utwór, zamieniając podpis kompozytora w nawiedzający, powracający motyw.

TWÓJ TEST Spróbuj zauważyć, jak utwór może mieć oficjalne, publiczne znaczenie (pomnik wojenny) i całkowicie inne, prywatne, zakodowane znaczenie (osobistą rozpacz) jednocześnie. Czy znajomość prywatnego znaczenia zmienia sposób, w jaki brzmi dla Ciebie ten utwór?

CO TO TESTUJE Percepcję zakodowanego, dwuwarstwowego znaczenia emocjonalnego — rozpoznanie, kiedy kompozytor używa publicznego języka, by powiedzieć coś, czego nie mógł powiedzieć otwarcie, specyficznym historyczną techniką zrodzoną z politycznego niebezpieczeństwa.

POSŁUCHAJopen.spotify.com/track/1wHShi974xgPTkrvxYDBV1

10

Gholame Chashm

Mohammad-Reza Shajarian

PERSKA MUZYKA KLASYCZNA (AVAZ) · STUDIO · 2003

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ Głos Shajariana porusza się przez wysoce ozdobiony, melizmatyczny styl wokalny perskiego śpiewu klasycznego (avaz), zbudowany na liczących sobie wieki modach melodycznych (radif) i często ustawiający mistyczną poezję miłosną perskich poetów — tęsknota dewocyjna i romantyczna zjednoczone w jednej tradycji wokalne.

TWÓJ TEST Spróbuj zwrócić uwagę na ornamentykę — drobne zawirowania wokalne i przejścia między nutami. Czy wydają się dekoracyjne, czy zdają się być istotną częścią tego, jak przekazywana jest sama emocja?

CO TO TESTUJE Rozpoznanie ornamentyki jako treści, nie dekoracji — w wielu tradycjach wokalnych (w tym w tej) konkretny sposób, w jaki nuta jest zaczynana i opuszczana, niesie tyle samo informacji emocjonalnej, co sama nuta.

POSŁUCHAJ

open.spotify.com/track/1ujaBAQHezoZzSlqkaFjll

11

Ghosts (First Variation)

Albert Ayler

FREE JAZZ · STUDIO · 1964

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ Prosta, niemal przedszkolna melodia ludowa otwiera utwór, zanim rozpuści się w zbiorową, niemal chaotyczną improwizację między saksofonem, basem i perkusją — struktura ustępująca miejsca czemuś bliższemu surowemu wyładowaniu emocjonalnemu niż skomponowanej muzyce.

TWÓJ TEST Spróbuj zlokalizować dokładny moment, w którym prosta melodia „łamie się” w swobodniejszą improwizację. Czy wcześniejsza prostota sprawia, że późniejsza intensywność wydaje się bardziej ekstremalna przez kontrast?

CO TO TESTUJE Percepcję strukturalnego uwolnienia emocjonalnego — rozpoznanie, że nawet pozornie chaotyczna, „niekontrolowana” ekspresja muzyczna zazwyczaj ma jasny punkt wyjścia, od którego odchodzi, i że samo to odejście jest treścią emocjonalną.

POSŁUCHAJ

open.spotify.com/track/0ehy2pH7LZxIh8iAQEhebm

Untitled #1 (Vaka)

Sigur Rós

POST-ROCK (HOPELANDZKI / VONLENSKA) · STUDIO · 2002

Śpiewany w całości w „vonlenskiej” — wymyślonym, pozbawionym znaczenia języku sylabicznym bez jakichkolwiek prawdziwych słów, odrębnym od wcześniejszych utworów zespołu śpiewanych w prawdziwym islandzkim.

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ W przeciwieństwie do bezsłownego jęku Blind Willie Johnsona (utwór #37) czy rozszerzonej techniki Meredith Monk (utwór #43), to w pełni skomponowana struktura piosenki pop/rockowej — zwrotki, narastająca kulminacja — śpiewana w całości sylabami wymyślonymi specjalnie po to, by nie nieść żadnego znaczenia semantycznego.

TWÓJ TEST Spróbuj zauważyć, że mimo dosłownie zerowej liczby słów do zinterpretowania, wciąż czujesz wyraźny łuk emocjonalny (cicho, narastająco, kulminacyjnie). Co to mówi Ci o tym, gdzie faktycznie mieszka znaczenie emocjonalne w muzyce?

CO TO TESTUJE Najczystszy możliwy dowód, zamykający eksplorację bezsłownej emocji w tej bibliotece, że struktura muzyczna — dynamika, narastanie, kształt melodyczny — może nieść kompletną narrację emocjonalną bez jakiegokolwiek treści językowej.

POSŁUCHAJ

open.spotify.com/track/331TLISwGbVcNKJMkylNbK

Ghosteen

Nick Cave & The Bad Seeds

AMBIENT POP · STUDIO · 2019

Napisany w następstwie śmierci nastoletniego syna Cave'a, Arthura — współczesny odpowiednik „Tears in Heaven” z Poziomu 2, utwór #21.

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ W przeciwieństwie do akustycznego, folkowego podejścia Claptona do podobnego tematu na Poziomie 2, żal Cave'a jest tu wyrażony przez zmieniające się, atmosferyczne syntezatory i abstrakcyjny, oparty na obrazach tekst, zamiast jasnej narracji — żal oddany jako pogoda, nie jako opowieść.

TWÓJ TEST Spróbuj porównać to bezpośrednio z „Tears in Heaven” Erica Claptona (Poziom 2, utwór #21). Oba są o utracie dziecka; jeden opowiada coś bliskiego bezpośredniej historii, drugi tworzy atmosferę. Które wydaje Ci się bliższe temu, jak faktycznie czuje się żal, w Twoim własnym rozumieniu?

CO TO TESTUJE Ostateczne, bezpośrednie porównanie narracyjnego i atmosferycznego podejścia do tego samego druzgocącego tematu — zamykające wątek, który przebiegał przez całą tę bibliotekę, o wielu różnych technikach dostępnych dla tego samego, leżącego u podstaw ludzkiego doświadczenia.

POSŁUCHAJ

open.spotify.com/track/3H44zNYVAnMM5vqAHVOZ6X

String Quartet No. 15 in A Minor, Op. 132: III. "Heiliger Dankgesang"

Ludwig van Beethoven, performed by the Hagen Quartett

KLASYCZNA MUZYKA KAMERALNA (ZWIEŃCZENIE) · STUDIO · SKOMPONOWANO 1825, TO NAGRANIE 2005

Pełny tytuł: „Święta pieśń dziękczynna dla bóstwa, od ozdowieńca, w trybie lidyjskim” — napisana po tym, jak Beethoven wyzdrowiał z poważnej choroby, która, jak się obawiał, mogła go zabić.

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ Po całym ciężarze żalu, gniewu, ekstazy i żałoby eksplorowanych przez całą tę bibliotekę, ten utwór oferuje coś niemal całkowicie nieobecnego gdzie indziej: nieskomplikowaną wdzięczność — wolne, hymniczne fragmenty dziękczynienia przeplatane fragmentami oznaczonymi „czując nową siłę”, napisane przez kompozytora, który dosłownie właśnie przeżył.

TWÓJ TEST Jako ćwiczenie zamykające całą 50-utworową bibliotekę Companion, spróbuj nazwać każdą odrębną technikę emocjonalną, jaką pamiętasz z napotkania na wszystkich trzech poziomach — powściągliwość, bezsłowność, ironię, zbiorowy żal, ekstatyczne oddanie, zakodowaną udrękę — i zauważ, że wdzięczność, najprostsza ze wszystkich, jest tą, którą ta biblioteka zachowała na koniec.

CO TO TESTUJE Prawdziwe zwieńczenie: po pięćdziesięciu utworach obejmujących niemal każdy rejestr ludzkiego uczucia, jaki może nieść muzyka, kończąc na wdzięczności — emocji najłatwiejszej do przeoczenia, i być może najtrudniejszej do uczciwego skomponowania, bo nie ma w niej konfliktu do rozwiązania. Beethoven, niemal umierając, po prostu mówi dziękuję.

POSŁUCHAJ

open.spotify.com/track/4DWustUGc3jRObAFj9tG4n

NIE ZNASZ JESZCZE SWOJEGO ŻYWIOŁU?

Znajdź swój profil SoundDNA — bezpłatnie, bez podawania e-maila.

test.soundDNA.org

Publikujemy wyłącznie tytuły, wykonawców i własne notatki odsłuchowe — nigdy fragmentów nagrań ani tekstów utworów. Odsłuch zawsze odbywa się przez linki lub kody QR prowadzące do stron legalnych serwisów streamingowych. Linki zweryfikowano w lipcu 2026; jeśli któryś się przeniósł, wyszukaj tytuł i wykonawcę bezpośrednio w tym samym serwisie.

Własność intelektualna materiałów Biblioteki Kalibratorów Akademii należy do SoundDNA.org. Wszelkie prawa zastrzeżone.

